

KRONIEK

identificatie van Rufino en Matilda ook schoone momenten waardeeren. De eerste stappen buiten de autobus, die Matilda naar de vrijheid brengt, zijn met bijzondere ontroeringskracht beschreven. Aan boord is de omgang met Ole, het jongmaatje, slaafje van iedereen, met teedere toetsen geschetst. Te betreuren is het echter, dat Helman dezen nieuwen Rufino uitsluitend de conflicten van het sexe-geheim laat doormaken, en dat dit herboren wezen geen andere aspecten van het leven als man vertoont. Nog minder te bewonderen lijkt mij het kinderachtig rijmpje: „Daar was laatst een meisje loos,” als motto voor het tweede deel „Water”, dat zoo hooggestemd begint.

Doch ondanks critiek blijft de erkenning, dat onze letterkunde een werk van formaat rijker is geworden.

Dit is het boek van een man; een hard boek, zonder innigheid, maar ook zonder gevoelsverweeking. Forsch van opzet en structuur, harmonisch in zijn lijnen. Een boek, dat fascineert van de eerste bladzijde tot de laatste, dat zich verre verheft boven elke burgerlijke moraal, boven de bekrompenheid der dagelijksche sleur, boven de benauwdheid

van onze Hollandsche binnenhuisjes. Een boek van grooten adem, vervuld van ontombaren drang naar vrijheid, die ruimte om zich heen schept.

In de on-Europeesche figuur van Helman bezit Nederland een schrijver van uitzonderlijke waarde. Terwijl de tijd ons bindt aan de benauwenis van het voorbijgaande, schrijft hij over de dingen van alle tijden. Zeelieden en prostituées, het zijn complementaire verschijningen, die de menschheid zal kennen, zoolang de zeeën worden bevaren. Realist, zoowel als romantisch fantast, bezit Helman het vermogen, een wereld te creëren en die in tafereel na tafereel voor ons te exposeeren. Naast Slauerhoff, den visionnair des desperado, staat Helman, die in realisme zijn romantiek verhult en die zonder sentimentaliteit de suggestie weet te geven van die blijvende nostalgie, welke het lied van de zee is, van dat panorama, waartegen zich bergketens van onbekende gebieden afteekenen, van die ruimte en stoutmoedige vlucht naar de vrijheid, die slechts enkele schrijvers in ons kleine land in zich dragen.

Emmy van Lokhorst